

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง "แนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏใน ทศวรรษหน้า" มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของ สถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า ในด้านจุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาวิชา การเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและการประเมินผล โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi Technique of Future Research) กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญสาขาศิลปศึกษา จำนวน 33 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 รอบ แบบสอบถามรอบแรกเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และปลายเปิด (Open-Ended-Form) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามรอบแรกมาสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตรา ส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สำหรับแบบสอบถามรอบที่ 3 ข้อความทุกอย่าง เหมือนกับแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่เพิ่มตำแหน่งของมัธยฐาน (Median) พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และตำแหน่งคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2 นำผลจาก แบบสอบถามในรอบที่ 3 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) ผลต่าง ระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อนำผลมา สรุปเป็นแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏใน ทศวรรษหน้า สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. แนวโน้มจุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา

ผลจากการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มจุดประสงค์ของ หลักสูตรศิลปศึกษาในระดับมากที่สุดคือ

1. เพื่อสร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางการรับรู้ด้านทัศนศิลป์
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์ด้านทัศนศิลป์
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสอนศิลปะในระดับต่างๆ โดยเฉพาะใน ระดับมัธยมศึกษา
4. เพื่อผลิตครูศิลปศึกษาที่มีความศรัทธาในการเป็นครู มีจรรยาแห่งวิชาชีพครู

5. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถเป็นนักวิชาการ รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
6. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางศิลปะในชีวิตประจำวันได้
7. เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการทางทัศนศิลป์
8. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและรู้จักพัฒนาเทคนิควิธีการทางศิลปะให้ทันสมัยอยู่เสมอ

2. แนวโน้มโครงสร้างของหลักสูตรศิลปศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มโครงสร้างของหลักสูตรศิลปศึกษา ในระดับมากคือ

1. แบบที่ 1.1

หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	140	หน่วยกิต
1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	35	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	13	หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	6	หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาภาษา	9	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน	97	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาชีพครู	35	หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาเนื้อหา	62	หน่วยกิต
3. กลุ่มวิชาเลือกเสรี	8	หน่วยกิต

2. แบบที่ 4.3

หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	140	หน่วยกิต
1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	36	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	9	หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	9	หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	9	หน่วยกิต
1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	9	หน่วยกิต

2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน	94	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา	60	หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาชีพครู	24	หน่วยกิต
2.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	10	หน่วยกิต
3. กลุ่มวิชาเลือกเสรี	10	หน่วยกิต

3. แบบที่ 4.4

หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	145	หน่วยกิต
1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	40	หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	10	หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	10	หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	10	หน่วยกิต
1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	10	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน	95	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา	60	หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาชีพครู	25	หน่วยกิต
2.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	10	หน่วยกิต
3. กลุ่มวิชาเลือกเสรี	10	หน่วยกิต

3. แนวโน้มเนื้อหาวิชาของหลักสูตรศิลปศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มเนื้อหาวิชาของหลักสูตรศิลปศึกษา ในระดับมากที่สุดคือ

1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป

1.1 กลุ่มวิชาภาษา และการสื่อสาร ได้แก่วิชา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ
สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า

1.2 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ได้แก่วิชา มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

1.3 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ได้แก่วิชา สุนทรียะทางทัศนศิลป์

1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ วิชาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พื้นฐานคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา การประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์

2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน

1.1 กลุ่มวิชาชีพครู

1.1.1 บัณฑิตร่วม ได้แก่วิชา พื้นฐานวิชาชีพครู หลักการสอน หลักสูตรและการสอน การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา จรรยาและวิชาชีพครู

1.1.2 บัณฑิตเฉพาะโปรแกรม ได้แก่วิชา พฤติกรรมการสอนวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปศึกษาในโรงเรียน

1.1.3 เลือก ได้แก่วิชา ความคิดสร้างสรรค์

1.2 กลุ่มวิชาเนื้อหา

1.2.1 บัณฑิต ได้แก่วิชา ศิลปศึกษาเบื้องต้น ศิลปะ สำหรับโครงการศึกษาศิลปะส่วนบุคคล ศิลปวิจารณ์ จิตรกรรมพื้นฐาน ภาพพิมพ์พื้นฐาน ทฤษฎีสี ศิลปะไทย การวาดเส้น คอมพิวเตอร์กราฟฟิก และคอมพิวเตอร์ศิลปะ

1.2.2 เลือก ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มการเลือกเรียนกลุ่มวิชาเนื้อหาในระดับมาก คือ เลือกเรียนรายวิชาจากแขนงวิชาต่อไปนี้ แขนงวิชาทัศนศิลป์ แขนงวิชาศิลปะประยุกต์ แขนงวิชาความเข้าใจทางศิลปะ แขนงวิชาศิลปะพื้นบ้าน

1.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3. หมวดวิชาเลือก ได้แก่วิชา ศิลปะเพื่อสร้างคุณภาพชีวิต คอมพิวเตอร์กราฟฟิก 2 มิติ และคอมพิวเตอร์กราฟฟิก 3 มิติ

4. แนวโน้มการเรียนการสอนในหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศึกษา ในระดับมากที่สุดคือ การสอนแบบปฏิบัติการ การสอนแบบเน้นกระบวนการปฏิบัติงานจริง และการสอนให้ผู้เรียนคิด ปฏิบัติและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

5. แนวโน้มสื่อการสอน

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มสื่อการสอนในระดับมากที่สุดคือ รูปภาพ วัสดุสามมิติ วัสดุสิ่งพิมพ์ วัสดุประกอบการทดลอง สไลด์ ภาพดิจิทัล โทรทัศน์ โทรทัศน์วงจรปิด กิจกรรม Internet และ Computer

6. แนวโน้มการวัดและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการวัดและประเมินผล ในระดับมากที่สุด คือ

1. จุดประสงค์ของการวัดและประเมินผล ได้แก่ เพื่อวัดและประเมินผลด้านความรู้ เพื่อวัดและประเมินผลด้านทักษะ เพื่อวัดและประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรม และเพื่อวัดและประเมินผลบุคลิกภาพความเป็นครูศิลปะ

2. เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ได้แก่ วัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ วัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับกระบวนการสอน วัดและประเมินผลจากพัฒนาการของงานภาคปฏิบัติ และสอบได้ค่าระดับคะแนนอย่างต่ำ "ค" (เกรด 2)

3. วิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ได้แก่ การให้ปฏิบัติจริงและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

4. รูปแบบการวัดและประเมินผล ได้แก่ ครูเป็นผู้ประเมินสำหรับรูปแบบการวัดและประเมินผลกรณีฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ ครูเป็นผู้ประเมินและ ครู ผู้เรียน ชุมชน ร่วมกันประเมิน

5. ช่วงเวลาในการวัดและประเมินผล ได้แก่ ช่วงหลังเรียน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งเป็นการศึกษาแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสาขาศิลปศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย ดังประเด็นต่อไปนี้

1. แนวโน้มจุดประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า จุดประสงค์หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า มีดังต่อไปนี้ เพื่อสร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางการรับรู้ด้านทัศนศิลป์ มีความสามารถในการสร้างสรรค์ด้านทัศนศิลป์ มีความสามารถในการสอนศิลปะในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษา มีความสามารถเป็นนักวิชาการ รู้จักคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางศิลปะในชีวิตประจำวันได้ เพื่อผลิตครูศิลปศึกษาที่มีศรัทธาในการเป็นครู มีจรรยาแห่งวิชาชีพครู มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการทางด้านทัศนศิลป์ และเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ

และรู้จักพัฒนาเทคนิควิธีการทางศิลปะให้ทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแผนหลักการปฏิรูปของการฝึกหัดครู โดยคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538) ที่ได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตครูที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้ บัณฑิตครูจะต้องเป็นผู้มีความคิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบ มีเหตุผล มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอ มีคุณธรรม จริยธรรม มีศรัทธาในการเป็นครู มีจรรยาแห่งวิชาชีพครู มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์และแข็งแรง สามารถที่จะดำรงตนให้เหมาะสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และเทคโนโลยี มีโลกทัศน์กว้างไกล สามารถประสานสัมพันธ์และปรับตัวเข้ากับชุมชนที่ต้องปฏิบัติการ มีความตระหนักและรับผิดชอบต่อสังคม และมีความรู้อย่างลุ่มลึกในวิชาที่สอน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรพันธุ์ ยันต์ทอง (2533) ในด้านลักษณะสำคัญของบัณฑิตในอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถไปประกอบอาชีพอิสระได้ เป็นนักคิด นักปฏิบัติ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ อยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข มีคุณธรรม แสวงหาความรู้เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ

2. แนวโน้มโครงสร้างหลักสูตรศิลปศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นไม่เด่นชัดนัก แต่หากดูจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว โครงสร้างหลักสูตร แบบที่ 4.3 มีแนวโน้มความเป็นไปได้ในระดับมาก กล่าวคือ มีค่ามัธยฐาน 3.87 ค่าฐานนิยม 4.09 ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม 0.22 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.70 ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าวมีลักษณะโครงสร้างไม่แตกต่างจากหลักสูตรฉบับปัจจุบันมากนัก เพียงแต่ลดจำนวนหน่วยกิตในแต่ละหมวดวิชาลง ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	140 หน่วยกิต
1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	36 หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	9 หน่วยกิต
1.2 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	9 หน่วยกิต
1.3 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	9 หน่วยกิต
1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	9 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน	94 หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา (วิชาเอก)	60 หน่วยกิต
2.1.1 บังคับ	34 หน่วยกิต
2.1.2 เลือก	26 หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาชีพครู	24 หน่วยกิต

2.2.1 บังคับ	20 หน่วยกิต
2.2.1.1 บังคับร่วม	14 หน่วยกิต
2.2.1.2 บังคับเฉพาะโปรแกรม	6 หน่วยกิต
2.2.2 เลือก	4 หน่วยกิต
2.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	10 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	10 หน่วยกิต

จากโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าวสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏ โดยกำหนดองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป กำหนดให้มีหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ และกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยกำหนดให้แต่ละกลุ่มวิชามีหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน กำหนดให้มีหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 75 หน่วยกิต ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มวิชาเนื้อหา กลุ่มวิชาชีพครู กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3. หมวดวิชาเลือกเสรี กำหนดให้มีหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

หน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต และอย่างมากไม่เกิน 150 หน่วยกิต (กรมการฝึกหัดครู, 2530)

3. แนวโน้มเนื้อหาวิชาของหลักสูตรศิลปศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาวิชาของหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า มีดังต่อไปนี้

หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป หมายถึง วิชาการศึกษาทั่วไปที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ และกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างคุณภาพของคนให้มีความเจริญงอกงามด้านปัญญาธรรม คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนมีความรู้ในด้านศิลปวิทยา ที่สร้างบุคลิกลักษณะของผู้มีการศึกษาและมีประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต ตามระบอบประชาธิปไตย (กรมการฝึกหัดครู, 2536) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นว่าควรประกอบด้วยวิชา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สารนิเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สุนทรียะทางทัศนศิลป์ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พื้นฐานคอมพิวเตอร์

เพื่อการศึกษาและการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์การพัฒนาศึกษาในอนาคตที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาคอนไทยให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ ว่าควรมีความรู้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ มีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อีกทั้งสามารถเพิ่มพูนทักษะความสามารถเฉพาะทางกับเพิ่มพูนสุนทรียภาพ

หมวดวิชาเฉพาะด้าน หมายถึง วิชาเฉพาะทางใดทางหนึ่ง ที่นักศึกษาแต่ละคนจะเลือกเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างบุคคลให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะรู้เทคนิควิธี และเข้าใจกระบวนการงานอาชีพ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพนั้น ๆ (กรมการฝึกหัดครู, 2536) ประกอบด้วยกลุ่มวิชา ดังนี้

1. กลุ่มวิชาเนื้อหา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นว่า กลุ่มวิชาเนื้อหา บังคับควรประกอบด้วยวิชา ศิลปะศึกษาเบื้องต้น ศิลปะสำหรับครู โครงการศึกษาศิลปะส่วนบุคคล ศิลปะวิจารณ์ จิตรกรรมพื้นฐาน ภาพพิมพ์พื้นฐาน ทฤษฎีสี ศิลปะไทย การวาดเส้น คอมพิวเตอร์กราฟิก คอมพิวเตอร์ศิลป์ สำหรับกลุ่มวิชาเนื้อหา เลือก ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าควรเลือกเรียนรายวิชาจากแขนงวิชาต่อไปนี้ แขนงวิชาทัศนศิลป์ แขนงวิชาศิลปะประยุกต์ แขนงความเข้าใจทางศิลปะ และแขนงวิชาศิลปะพื้นบ้าน ซึ่งไม่แตกต่างจากหลักสูตรเดิม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าวิชาเหล่านี้เป็นวิชาที่นักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาจำเป็นต้องเรียนผู้ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้และทักษะทางด้านศิลปะ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรมาตรฐานศิลปศึกษา (Standards for Art Teacher Preparation Programs) ของสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกาที่กล่าวถึงรายวิชาที่เป็นพื้นฐานความรู้และทักษะทางด้านศิลปะ ซึ่งได้แก่ กลุ่มวิชาปฏิบัติการทางศิลปะขั้นพื้นฐาน เช่น การวาดภาพ ภาพพิมพ์ การออกแบบ เป็นต้น กลุ่มรายวิชาความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ เป็นต้น กลุ่มวิชาศิลปะขั้นสูง ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกเรียนสาขาใดสาขาหนึ่งหรือมากกว่าตามความสนใจ (National Art Education Association, 1976)

2. กลุ่มวิชาชีพครู บังคับร่วม ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นว่าควรประกอบด้วยวิชา พื้นฐานวิชาชีพครู หลักการสอน หลักสูตรและการสอน การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา และจรรยาและวิชาชีพครู สำหรับกลุ่มวิชาชีพครู บังคับเฉพาะโปรแกรม ประกอบด้วยวิชา พฤติกรรมการสอนวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา การจัดการกรรมการเรียนศิลปศึกษาในโรงเรียน ส่วนกลุ่มวิชาชีพครู เลือก ได้แก่วิชาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นไว้ คือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสอนศิลปะในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษา เพื่อผลิตครูศิลปศึกษาที่มีความ

ศรัทธาในการเป็นครู มีจรรยาแห่งวิชาชีพที่รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการเรียน การสอน และยังสอดคล้องกับหลักสูตรมาตรฐานศิลปศึกษา (Standards for Art Teacher Preparation Programs) ที่กล่าวถึงเนื้อหาวิชาในกลุ่มวิชาชีพครูว่าเนื้อหาวิชาในส่วนนี้ควรจะเป็น เรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตรวจสอบทฤษฎีทางศิลปะ การใช้โสตทัศนูปกรณ์ การประเมินผล การสังเกตการเรียนการสอนศิลปะในชั้นเรียน การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้และสื่อความหมาย การบริหารและการจัดการวัสดุอุปกรณ์ สถานที่และเครื่องมือ ต่าง ๆ เป็นต้น (National Art Education Association, 1976)

3. กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครู ซึ่งเป็นการนำเอาความรู้ที่เรียนมาทั้งหมดไปทดลองใช้จริง ในสภาพการณ์ของการปฏิบัติ หน้าที่ครูที่แท้จริง ซึ่งสถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งยึดถือเป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญ และมีความจำเป็นที่ จะต้องดำเนินการให้นักศึกษาครูได้ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฉลอง สุนทรนนท์, 2530) สำหรับคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538) ได้มีนโยบายที่จะปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้จากครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีใน โรงเรียนและชุมชน ตลอดจนเรียนรู้สภาพและวิถีชีวิตของคนในชุมชนและท้องถิ่น โดยให้มีความ ร่วมมือกันระหว่างสถาบันฝึกหัดครู หน่วยงานใช้ครู โรงเรียนและชุมชน เพิ่มระยะเวลาการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครูที่เลี้ยงควรเป็นครูต้นแบบหรือครูดีเด่น และมีอาจารย์ที่เลี้ยงทาง วิชาการ ควรเลือกโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในท้องถิ่น

หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่ให้นักศึกษาเลือกเรียนได้ตามความถนัดและมีความ สนใจ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้มีโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น (กรมการฝึกหัดครู, 2536) ซึ่ง ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นว่าควรเลือกเรียนวิชา ศิลปะเพื่อสร้างคุณภาพชีวิต คอมพิวเตอร์ กราฟฟิก 2 มิติ และคอมพิวเตอร์กราฟฟิก 3 มิติ ในระดับมากที่สุดเห็นได้ว่ารายวิชาในหมวด วิชาเลือกเสรีใกล้เคียงกับหมวดวิชาเฉพาะด้าน กลุ่มวิชาเนื้อหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่าในอนาคตประเทศไทยจะมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมากในด้านเทคโนโลยี ดังนั้นนักศึกษา หลักสูตรศิลปศึกษาในทศวรรษหน้าจึงจำเป็นต้องมีความรู้ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรมาตรฐาน ศิลปศึกษา (Standards for Art Teacher Preparation Programs) ที่กล่าวถึงเนื้อหาวิชาที่ นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนเพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาทางด้านศิลปะ ซึ่งมีกลุ่มวิชาที่ เกี่ยวกับความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ และกลุ่มวิชาด้านศิลปะกับชีวิตรวมอยู่ด้วย (National Art Education Association, 1976)

4. แนวโน้มการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า ได้แก่ การสอนแบบปฏิบัติการ การสอนแบบเน้นกระบวนการ ปฏิบัติงานจริง และการสอนให้ผู้เรียนคิด ปฏิบัติและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นแกนหรือศูนย์กลาง ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าการเรียนการสอนดังกล่าวนี้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ทั้งนี้สอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษา (2540) ที่ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ การพัฒนาการศึกษาในอนาคตว่า รูปแบบการเรียนการสอนในอนาคตควรเป็นรูปแบบที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรียนรู้และวิริแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสัมพันธ์กับแนวความคิดของคณะศึกษา "การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์" (2539) ที่เสนอว่าควรปรับกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการพัฒนาผู้เรียน รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักวิธีการและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากเครือข่ายการเรียนรู้ โดยครูต้องปรับบทบาทจากการเป็นผู้สอนมาเป็นผู้แนะแนว และกระตุ้นผู้เรียน

5. แนวโน้มสื่อการสอน

ผลการวิจัยพบว่า สื่อการสอนที่ใช้ในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า ได้แก่ รูปภาพ วัสดุสามมิติ วัสดุสิ่งพิมพ์ วัสดุประกอบการทดลอง สไลด์ ภาพดิจิทัล โทรทัศน์ โทรทัศน์วงจรปิด กิจกรรม Internet และ Computer จากผลการวิจัยดังกล่าวเห็นได้ว่าสื่อการสอนที่ใช้บางส่วนเป็นสื่อที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ก็เพราะว่าสื่อเหล่านี้มีผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนการสอนอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีสื่อการสอนบางอย่างที่ใช้เทคโนโลยีทันสมัย เช่น Internet มาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการปฏิรูปการฝึกหัดครูของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538) ในด้านสื่อการสอน โดยให้มีการนำสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่าและประหยัด อย่างไรก็ตามควรมีการนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ผลิตสื่อให้มากขึ้น เพราะวัสดุอุปกรณ์และสื่อประกอบการเรียนการสอนมักจะมีราคาแพง ในการเลือกใช้วัสดุและสื่อการเรียนการสอนจึงควรคำนึงถึงความประหยัดและมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นและควรใช้ประโยชน์ให้คุ้มกับการลงทุน (กรมการฝึกหัดครู, 2525)

6. แนวโน้มการวัดและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า การวัดและประเมินผลที่ใช้ในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า ด้านจุดประสงค์ของการวัดและประเมินผล ได้แก่ เพื่อวัดและ

ประเมินผลด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณธรรม-จริยธรรม และเพื่อวัดและประเมินผลบุคลิกภาพ ความเป็นครูศิลปะ ซึ่งสอดคล้องกับแผนหลักการปฏิรูปการฝึกหัดครู โดยคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538) ที่ว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนาการวัดและประเมินผลให้สามารถวัดได้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ กระบวนการศรัทธาต่อวิชาชีพครู ด้านวัฒนธรรมและคุณธรรม และสอดคล้องกับคณะศึกษา "การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์" (2539) กล่าวคือ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการวัดและประเมินให้สามารถวัดได้ทั้งความรู้ ทักษะในทุก ๆ ด้าน

ด้านเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ได้แก่ การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับ จุดประสงค์และกระบวนการสอน วัดและประเมินผลจากการพัฒนาการของงานภาคปฏิบัติ และสอบได้ค่าระดับคะแนนอย่างต่ำ "ค" (เกรด 2) ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ แนวความคิดการปฏิรูปการศึกษาของคณะศึกษา "การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์" (2539) ที่ เสนอว่าการวัดผลควรให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อย่างไรก็ตามเนื้อหาวิชาใน หลักสูตรศิลปศึกษาส่วนหนึ่งเป็นวิชาที่นักศึกษาต้องลงมือปฏิบัติซึ่งวิชาเหล่านี้จะต้องวัดและ ประเมินผลจากงานภาคปฏิบัติ

ด้านวิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าควรวัดและ ประเมินผลจากการให้ปฏิบัติจริง และวัดและประเมินผลจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ใน ระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีวิธีการทดสอบ การสังเกต การบันทึกย่อย การจัดอันดับคุณภาพ การสัมภาษณ์ การศึกษารายกรณี การเสนอโครงการ และแบบทดสอบมาตรฐาน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่ามีแนวโน้มความเป็นไปได้ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการปรับปรุงและพัฒนา วิธีการวัดและประเมินผล ในแผนหลักการปฏิรูปการฝึกหัดครูของคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ (2538) ที่ให้มีการใช้เครื่องมือวัดผลที่เป็นมาตรฐาน การสังเกตบันทึกพฤติกรรม นอกจากนี้ผลงานของนักศึกษาก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถวัดผลนักศึกษาได้คืออย่างหนึ่ง

ด้านรูปแบบการวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ควรจะเป็น ผู้ประเมิน แต่สำหรับรูปแบบการวัดและประเมินกรณีฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญมี ความคิดเห็นว่า ครู ผู้เรียนและชุมชนควรร่วมกันประเมิน ซึ่งแนวความคิดนี้สอดคล้องกับ แผนหลักการปฏิรูปการฝึกหัดครู โดยคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538) ที่ว่าควรมีวิธีการ ที่ให้ผู้เรียน ประเมินตนเองร่วมกับครูผู้สอน และในบางครั้งควรให้ชุมชนมีโอกาสร่วมในกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนด้วย เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่า การจัดการศึกษาฝึกหัดครูเป็นความ รับผิดชอบร่วมกันระหว่างสถาบันฝึกหัดครูและชุมชน

ส่วนช่วงเวลาในการวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าควรวัดและ ประเมินผล ช่วงหลังเรียน อย่างไรก็ตามคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538) ได้ให้ข้อเสนอ

ว่าควรมีการวัดและประเมินผลทั้งช่วงก่อนเรียน ระหว่างเรียน และช่วงหลังเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ
 อำเภอ ติรณสาร (2530) ที่กล่าวว่าในการประเมินผลต้องมีการวัดและประเมินผลตั้งแต่ก่อนที่จะ
 เรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยกล่าวว่า การประเมินช่วงก่อนเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อ
 สำรวจความสนใจ ความพร้อม ความต้องการ และทัศนคติ ส่วนการประเมินระหว่างเรียน มี
 จุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบกิจกรรม เนื้อหา ระยะเวลา ความรู้สึก ความกระตือรือร้นทั้งของผู้เรียน
 และผู้สอนและการปรับตัว สำหรับการประเมินหลังการเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดผลความเข้าใจ
 เกี่ยวกับกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออก

สรุปผลจากการวิจัยเรื่องแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบัน
 ราชภัฏในทศวรรษหน้า สามารถเห็นภาพรวมของหลักสูตรศิลปศึกษาในอนาคตดังมีรายละเอียด
 ต่อไปนี้

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์ และมีความสามารถทางการรับรู้
 ด้านทัศนศิลป์
2. เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการทางทัศนศิลป์
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสอนศิลปะในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับ
 มัธยมศึกษา
4. เพื่อผลิตครูศิลปศึกษาที่มีความศรัทธาและมีจรรยาแห่งวิชาชีพครู
5. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถเป็นนักวิชาการ รู้จักคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาเพื่อ
 พัฒนาการเรียนการสอน
6. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความเข้าใจและรู้สึกพัฒนาเทคนิควิธีการทางศิลปะ
 ให้ทันสมัยอยู่เสมอ
7. เพื่อพัฒนาบัณฑิตที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางศิลปะในชีวิต
 ประจำวันได้

โครงสร้างหลักสูตร

หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	140 หน่วยกิต
1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป	36 หน่วยกิต
1.1 กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	9 หน่วยกิต

1.2	กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	9	หน่วยกิต
1.3	กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	9	หน่วยกิต
1.4	กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	9	หน่วยกิต
2.	หมวดวิชาเฉพาะด้าน	94	หน่วยกิต
2.1	กลุ่มวิชาเนื้อหา (วิชาเอก)	60	หน่วยกิต
2.1.1	บังคับ	34	หน่วยกิต
2.1.2	เลือก	26	หน่วยกิต
2.2	กลุ่มวิชาชีพครู	24	หน่วยกิต
2.2.1	บังคับ	20	หน่วยกิต
2.2.1.1	บังคับร่วม	14	หน่วยกิต
2.2.1.2	บังคับเฉพาะโปรแกรม	6	หน่วยกิต
2.2.2	เลือก	4	หน่วยกิต
2.3	กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	10	หน่วยกิต
3.	หมวดวิชาเลือกเสรี	10	หน่วยกิต

เนื้อหาวิชา

1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป จำนวน 36 หน่วยกิต
 - 1.1 กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร จำนวน 9 หน่วยกิต ได้แก่วิชา ภาษาไทย สารนิเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และวาทการ
 - 1.2 กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ จำนวน 9 หน่วยกิต ได้แก่วิชา มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มนุษย์กับเศรษฐกิจ วัฒนธรรมไทย วิธีการศึกษาค้นคว้า และระเบียบวิธีวิจัยทางมนุษยวิทยา
 - 1.3 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ จำนวน 9 หน่วยกิต ได้แก่วิชา ความคิดสร้างสรรค์ สุนทรียะทางทัศนศิลป์ มนุษย์กับความงาม เหตุการณ์โลกปัจจุบัน และมนุษย์กับการใช้เหตุผล และจริยธรรม
 - 1.4 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 9 หน่วยกิต ได้แก่วิชา ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ พื้นฐานคอมพิวเตอร์ เพื่อการศึกษา คอมพิวเตอร์สำหรับครู และวิทยาศาสตร์เพื่อสุขภาพ
2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน จำนวน 94 หน่วยกิต
 - 2.1 กลุ่มวิชาเนื้อหา (วิชาเอก) 60 หน่วยกิต

2.1.1 บังคับ จำนวน 34 หน่วยกิต ได้แก่วิชา ศิลปศึกษาเบื้องต้น ศิลปะสำหรับเด็ก โครงการศึกษาศิลปะส่วนบุคคล ทฤษฎีการรับรู้ทางทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปวิจารณ์ จิตกรรมพื้นฐาน ภาพพิมพ์พื้นฐาน ประติมากรรมพื้นฐาน ทฤษฎีสี ศิลปะไทย ปัญหาศิลปะร่วมสมัย หลักการออกแบบศิลปกรรม การวาดเส้น การเขียนแบบพื้นฐาน คอมพิวเตอร์กราฟฟิก และคอมพิวเตอร์ศิลป์

2.1.2 เลือก จำนวน 26 หน่วยกิต เลือกเรียนรายวิชาจากแขนงวิชาต่อไปนี้ แขนงวิชาทัศนศิลป์ แขนงวิชาศิลปะประยุกต์ แขนงวิชาความเข้าใจทางศิลป์ และแขนงวิชาศิลปะพื้นบ้าน

2.2 กลุ่มวิชาชีพครู จำนวน 24 หน่วยกิต

2.2.1 บังคับ จำนวน 20 หน่วยกิต

2.2.1.1 บังคับร่วม จำนวน 14 หน่วยกิต ได้แก่วิชาพื้นฐานวิชาชีพครู หลักการสอน หลักสูตรและการสอน วิธีสอนทั่วไป เทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดผลและการประเมินผลทางการศึกษา และจรรยาและวิชาชีพครู

2.2.1.2 บังคับเฉพาะโปรแกรม จำนวน 6 หน่วยกิต ได้แก่วิชา พฤติกรรมการสอนวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนศิลปศึกษาในวิชาเรียน

2.2.2 เลือก จำนวน 4 หน่วยกิต ได้แก่วิชา ความคิดสร้างสรรค์ และการใช้วัสดุท้องถิ่นเพื่อการผลิตงานเทคโนโลยี

2.3 กลุ่มวิชาปฏิบัติการและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 10 หน่วยกิต ได้แก่ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การทดลองสอนวิชาศิลปศึกษา และการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วม

3. หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวน 10 หน่วยกิต ได้แก่วิชา คอมพิวเตอร์กราฟฟิค 2 มิติ คอมพิวเตอร์กราฟฟิค 3 มิติ ศิลปะเพื่อสร้างคุณภาพชีวิต ศิลปะในชีวิตประจำวัน และบุคลิกความเป็นครู

การเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนที่จะใช้ในทศวรรษหน้า ได้แก่ การสอนแบบสาริต การสอนโดยใช้การระดมความคิด การสอนแบบค้นพบความรู้ การสอนแบบแก้ปัญหา การสอนแบบปฏิบัติการ การสอนโดยใช้สื่อการสอน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนแบบเน้นให้ผู้เรียนคิด

ปฏิบัติและแก้ปัญหาด้วยตนเอง และการสอนโดยการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

สื่อการสอน

สื่อการสอนที่จะใช้ในทศวรรษหน้า ได้แก่ รูปภาพ วัสดุสามมิติ วัสดุสิ่งพิมพ์ วัสดุประกอบการทดลอง เทปภาพ (VDO) สไลด์ สไลด์ประกอบเสียง ภาพดิจิทัล โทรทัศน์ โทรทัศน์วงจรปิด จำพวกกิจกรรม จำพวกบทเรียนแบบโปรแกรม Interactive Internet Interactive Television และ Computer

การวัดและประเมินผล

1. จุดประสงค์ เพื่อวัดและประเมินผลด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม-จริยธรรม เจตคติต่อวิชาชีพครู ความศรัทธาต่อวิชาชีพครู และบุคลิกความเป็นครูศิลปะ
2. เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ใช้เกณฑ์การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และกระบวนการสอน พัฒนาการของงานภาคปฏิบัติ วัดผลแบบอิงเกณฑ์ และอิงกลุ่ม และต้องสอบได้ค่าระดับคะแนนอย่างต่ำ "ค" (เกรด 2)
3. วิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินผล การทดสอบ การสังเกต การให้ปฏิบัติจริง การศึกษารายกรณี การเสนอโครงการ แบบทดสอบมาตรฐาน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
4. รูปแบบการวัดและประเมินผล ครูเป็นผู้ประเมินและผู้เรียนประเมินตนเองร่วมกับครู กรณีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผู้เรียน ครู ชุมชน ร่วมกันประเมิน
5. ช่วงเวลาในการวัดและประเมินผล ได้แก่ ช่วงระหว่างเรียน และช่วงหลังเรียน

จากภาพรวมของหลักสูตรศิลปศึกษาในทศวรรษหน้าตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จะเห็นว่าไม่เปลี่ยนแปลงไปจากหลักสูตรปัจจุบันมากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุสำคัญดังต่อไปนี้

1. วิกฤตทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาในช่วงที่ผู้เชี่ยวชาญสาขาศิลปศึกษาดอบแบบสอบถามอยู่นั้น ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจอย่างมาก ซึ่งเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าหลักสูตรที่ตั้นนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับสังคม และสังคมนั้นได้รวมถึงสภาพเศรษฐกิจ (สันต์ ธรรมบำรุง, 2527) สภาพเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการจัดระบบการศึกษา ทั้งนี้เพราะถ้าสังคมใดมีระบบเศรษฐกิจดี สมบูรณ์ มั่งคั่ง ก็จะเป็นสิ่งเกื้อหนุนและ

เอื้อต่อระบบการศึกษา (ยนต์ ชุ่มจิต, 2528) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Carol S. Jeffers (1996) และ Dong Herbert (1995) ที่ว่าการขาดแคลนงบประมาณเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาด้านศิลปะทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. วิกฤตทางการเมือง ได้มีการปรับเปลี่ยนคณะรัฐบาล ซึ่งนั่นหมายถึงได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายในการบริหารประเทศ และนโยบายทางการศึกษาก็มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ได้มีการระงับและชลอโครงการต่าง ๆ ส่งผลให้การศึกษายังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตามผลจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียง แนวโน้มหรือสิ่งที่อาจเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเท่านั้น

จากการวิจัยเรื่องแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้า ผู้วิจัยขอเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศึกษา ดังนี้

1. สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษา ควรร่วมมือกันในการสร้างหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. ควรมีความร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. ควรมีการช่วยเหลือกันในด้านบุคลากร ระหว่างสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษา
4. สถาบันการศึกษา หรือต้นสังกัดที่สถาบันการศึกษานั้นเปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษา ควรให้โอกาสในการศึกษาต่อและการศึกษาดูงานแก่ครูศิลปศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศึกษาต่อไป
5. ควรมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรศิลปศึกษาอย่างแพร่หลาย

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำผลของการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏ ในด้านจุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
2. ควรนำผลการวิจัยในด้านการเรียนการสอน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล ไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ควรมีการสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐาน

4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับจุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาวิชา การเรียนการสอน สื่อ
การสอน การวัดและประเมินผล โดยเฉพาะแต่ละด้านอย่างลึกซึ้งต่อไป